

N:o 155.

Af herr **O. G. Eklund** i Stockholm, om ändring af 3 mom.
i kungörelsen angående förvaltningsbidrag till sjukkassor.

Det förvaltningsbidrag, som staten lemnar registrerade sjukkassor, utgår för år i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft,

med 1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 100,
med 1 krona för hvarje medlem derutöfver, till och med 300, samt
med 50 öre för hvarje medlem derutöfver;

dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor.

Då bidragens belopp för hvarje medlem helt nyligen höjts till här angifna siffror, kan något förslag om ändring uti desamma icke för närvarande med fog framställas. Deremot torde ett vördsamt förslag om borttagande af den bestämmelse, som begränsar det förvaltningsbidrag, en sjukkassa, om än aldrig så stor, kan erhålla, till 1,500 kronor, icke anses oberättigadt, då utom de skäl, jag i min motion n:o 178 vid 1897 års riksdag anförde för begränsningens borttagande, nya sådana kunna påpekas.

Anledningen, hvarför gent emot sjukkassornas vördsamma hemställan — i öfrigt bifallen — denna begränsning fastslagits, har förklarats vara den, att syftet med förvaltningsbidraget vore att i främsta rummet stödja de små och medelstora kassorna samt att de allra största sjukkassorna, som blifvit jemförda med »försäkringsföreningar», borde, såsom chefen för kongl. civildepartementet yttrade, då frågan senast var före i Riksdagen, falla »utom den kategori, som denna lagstiftning afsett att befrämja».

Huruvida en sjukkassa faller inom eller utom den kategori, som staten vill uppmuntra genom lemnande af förvaltningsbidrag, kan väl icke bestämmas af medlemsantalets storlek, utan af de principer, hvarpå kassan är grundad och enligt hvilka den utöfvar sin verksamhet. Är en kassa stiftad och arbetar i enlighet med gällande lag om sjukkassor, är den, vare sig den har ett fåtal eller är lycklig nog att räkna många tusen medlemmar, icke annat än en sjukkassa och såsom sådan värd befrämjande. De stora sjukkassor, som finnas i landet, och hvilka begränsningen drabbar, äro icke i fråga om principer i någon mån afvikande från de mindre.

Det först nämnda skälet, att det hufvudsakligen är de mindre kassorna, som böra understödjas, kommer här vid lag icke till sin fulla rätt, alldenstund, som jag här skall visa, begränsningen äfven drabbar, så otroligt det än låter, de minsta sjukkassor i landet.

Nykterhetsvännernas allmänna sjuk- och begravningskassa, som år 1897 egde 14,155 medlemmar och antagligen är den största i landet, är nemligen, strängt taget, ingenting annat än en sammanslutning af flera hundra, öfver hela landet spridda småkassor, hvar och en med sin egen styrelse. Enligt nämnda förenings stadgar, § 1, består kassan af på olika platser befintliga lokalföreningar med hvar sin särskilda styrelse af tre, kassan tillhöriga medlemmar, och kunna fem personer bilda en afdelning. Dessa lokalafdelningar eller småkassor voro vid 1897 års slut till antalet 436. Fördelar man hela medlemsantalet på dessa lokalföreningar, komma i medeltal cirka 32 medlemmar på hvarje, alltså i sanning små och obetydliga sjukkassor, af hvilka många hvar för sig icke skulle kunna bära sig, men genom sammanslutning och ömsesidig hjälp kunna bestå. Af kassans 436 lokalafdelningar år 1897 var det också 124, som behöfde påkalla andra lokalafdelningars stöd för att kunna fullgöra sina utbetalningar.

Det är, synes det mig, hårdt, att dessa 436 små kassor, blott därför att de äro sammanslutna under en centralstyrelse och ha gemensam ekonomisk förvaltning, för att, när så påfordras, kunna understödja hvarandra, skola, till straff för denna sin utsträckta människokärlek, drabbas af den stadgade begränsningen.

Mig synes, att sammanslutning af mindre kassor snarare borde uppmuntras än motarbetas. Genom en sådan sammanslutning kan det åstadkommas, att sjukkasseverksamheten, som af alla erkännes vara både god och sund, skulle kunna tränga äfven till mindre folkrika trakter, der icke ens 25 personer, det minsta antal, som enligt sjukkasselagens § 1 är

berättigadt bilda en för registrering afsedd sjuk-kassa, kunna hopbringas. Den omnämnda nykterhetsvännernas allmänna sjuk- och begravningskassa medgifver, som nyss anfördes, blott 5 personer bilda en afdelning. Till följd häraf har den också ett stort antal sådana med mindre medlemsantal än 25, dessa till finnandes ute på den glest befolkade landsbygden. Fristående skulle de flesta af dessa vara fullständigt värdelösa, men förbundna med hvarandra till ömsesidig hjälp kunna de bestå och utföra ett godt verk.

Äfven ur en annan synpunkt är denna sammanslutning af oskattbart värde, och häri torde till stor del framgången vara att finna hos de stora kassorna, byggda på denna princip. Den ökade industriella arbetsmarknaden har skapat en allt större rörlig arbetarebefolkning. För denna är det ingalunda inbjudande att ingå i de mindre platskassorna. Ty så snart flyttning af en eller annan anledning måste företagas, går medlemskapet i regel förloradt. Om på den nya platsen finnes sjuk-kassa och inträde i den sökes, måste nya inträdesavgifter betalas, nytt läkarebetyg anskaffas, hvartill kommer den omständigheten, att kassorna i allmänhet stadga en viss tids medlemskap, innan vid sjukdomsfall understöd beviljas.

Genom att deremot ingå i kassor, som äro med hvarandra sammanslutna, öfverflyttas medlemskapet till kassan på den nya platsen, och den öfverflyttade inträder der i samma rättigheter, som han hade i den han lemnat. Skulle å den nya platsen ingen sådan sjuk-kasseafdelning finnas, är det betydligt lättare för en ditflyttad person att med sig associera endast fyra personer och bilda en sådan af en redan befintlig, starkt utvecklade sjuk-kassa än att söka få tillsammans ytterligare 24 personer för att med dem stifta en fristående sjuk-kassa.

Det är, tillåter jag mig att än en gång säga, hårdt, att de kassor, som i dessa betydelsefulla afseenden förbättrat sjuk-kasseväsendet i landet och bereda sina medlemmar nya afsevärda förmåner utan högre avgifter, icke blott icke skola anses förtjena proportionsvis samma uppmuntran som sjuk-kassor enligt den äldre typen (sjelfständiga platskassor), utan äfven rent af drabbas af beskattning för sin tillvaro i form af utgifter för den vidlyftiga korrespondens, som helt naturligt blir en följd af kassornas sammanslutning. Sålunda uppgingo enligt revisionsberättelsen portoutgifterna för nykterhetsvännernas allmänna sjuk- och begravningskassa för 1897 till 2,209 kronor 41 öre, eller 709 kronor 41 mera än det enligt nu gällande bestämmelser kassan tillkommande förvaltningsbidrag.

Med afseende å registrerade sjuk-kassors skyldighet att aflemna stati-

stiska uppgifter är arbetet härför rörande de större kassorna mer än proportionsvis vidlyftigare än för de mindre. Ty i en större kassa blir det statistiska materialet i alla afseenden omfångsrikare samt kräver större insigt af den, som skall bearbeta det. I den förut omnämnda kassan hade vederbörande att i den statistiska redogörelsen för 1897 klassificera — med särskiljande af män och qvinnor — 14,155 medlemmar, i tio olika åldersklasser, samt att för de under året förekommande 89,198 sjukdagarne uppgifva sjukdomsorsakerna. Ensamt för detta arbete, verkställt i och för sig, torde ett belopp, obetydligt understigande förvaltningsbidraget, anses utgöra full ersättning.

Af hvad jag anført framgår, att den stadgade begränsningen af förvaltningsbidragets storlek såsom olämplig bör bortfalla; och hemställer jag alltså,

att Riksdagen måtte besluta, att ur mom. 3 af de vilkor, enligt hvilka förvaltningsbidrag utgår till registrerade sjukkassor, bestämmelsen »dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor» må uteslutas.

Stockholm den 28 januari 1899.

Oskar Eklund.